

ressò mont-roigenc

EL RETAULE DE L'ESGLÉSIA VELLA

Martí Rom

www.martirom.cat

05-09-2023

Al llibre “Història de Mont-roig” de Francesc Riba i Mestre¹ (Centre d’Estudis de la comarca de Reus, 1983), a la pàg. 68, podem llegir: “Al pic d’uns quants anys d’haver acabat l’església, es van posar a fer l’Altar Major, puix que es va fer l’any 1634, segons el rètol que hi ha al mateix altar que diu: se feu any 1634, però no va ser daurat fins passats més de cent anys, segons un altre rètol que hi ha que diu: se dorá lo any 1736...”.

Qui fou l’autor de l’altar major?

Ho he trobat en el molt interessant text “L’escultor Josep Tramulles a Santa Coloma de Queralt (1635-1637)”² de Joaquim Vicente Ibañez.

Però qui fou Josep Tramulles? Quan va fer l’altar de Mont-roig?

Josep Tramulles fou membre d’una nissaga d’importants escultors de Catalunya. Va néixer a Vilafranca del Penedès el 1603. Era fill d’Antoni Tramulles (de Girona) i Marianna Combes. El 1605 va néixer un altre fill d’aquest matrimoni, Llätzer Tramulles. Els dos es varen formar en el taller del seu pare.

El 4 de febrer de 1629 pare i fills, Antoni, Josep i Llätzer Tramulles, reben l’encàrrec de fer l’altar de Mont-roig. I, com hem vist en el text del nostre Francesc Riba i Mestre, el varen acabar el 1634.

¹ Exhaurit ja fa més d’11 anys i que l’Ajuntament encara no ha reeditat.

² “Recull de l’Associació Cultural Baixa Segarra” núm. 4 (1996), pàg. 191 a 206.

La nissaga Tramulles desenvolupa la seva activitat artística durant el segle XVII i fins arribar a inicis del XVIII. Foren tres generacions d'escultors. La principal obra d'Antoni Tramulles seria el retaule Major de Santes Creus (1647-1651).

Els Tramulles, el 1621, deixen Vilafranca del Penedès i s'estableixen a Riudecanyes. El pare, ajudat pels seus dos fills, farà el retaule de l'església.

Molt probablement aquesta estada a Riudecanyes fou la que determinà que el 1629 els encarreguessin el de l'església de Sant Miquel de Mont-roig. En aquest cas, "en el contracte apareix una clàusula per la qual els fills de l'escultor, Josep i Llätzer, adquireixen els mateixos compromisos que llur progenitor...", segons escriu Joaquim Vicente Ibañez. Aquest mateix afegeix: "La relació de la família amb la vila de Mont-roig és, però, anterior al moment de la contractació del retaule, ja que el 22 d'abril de 1628, Antoni acceptava al seu taller d'aquesta vila (Mont-roig) Onofre Valdira, de Falset, perquè fes l'aprenentatge de l'ofici de fuster durant un període de sis anys. El document fou estès pel rector de Mont-roig i conté una nota al marge en la qual el mateix rector, Gabriel Vilalta, ratifica que el període d'aprenentatge es dona per finalitzat el 19 de novembre de 1634, data que ens fa suposar que la família residia encara a la mateixa vila...".

El 1635 Josep Tramulles començarà a treballar en el retaule major de la parròquia de Santa Maria de Santa Coloma de Queralt. El 1643 acabarà el de l'església de Sant Joan de Valls. El van seguir els de Sant Cebrià de Tiana (1645-1655), Santa Maria de la Geltrú (1647-1651) i el de Santes Creus (1647-1651). Durant aquests anys tindrà el seu taller a Barcelona. Finalment farà el de Sant Sebastià de l'antic hospital de Santa Caterina i el del Roser del Convent de Sant Domènec, ambdós de Girona (1652-1654).

Tres-cents dos anys després de la finalització del retaule de Mont-roig, el 5 d'agost de 1936, uns malefactors el varen cremar en uns fets posteriors al cop d'estat militar franquista.

"Després de la revolta militar, de seguida es formà un comitè que dominava la situació. El 23 de juliol membres del comitè tragueren imatges i fustes de l'església (Vella) i en van fer una foguera. Es diu que van obligar el senyor rector (mossèn Gaietà Ivern Orpinell) i el vicari (mossèn Josep Aguiló Reynal) a presenciar-ho. El dia 25 feren una nova foguerada a la plaça i hi llançaren tabernacles, altars, bancs, o sia tot allò que van poder treure fora. No van poder arrancar el magnífic retaule de fusta de l'altar major i hi van botar foc (el dia 5 d'agost). En adornar-se de la magnitud de l'incendi s'esveraren i avisaren els bombers de Reus..."³.

³ "La Guerra Civil i la repressió del 1939 a Mont-roig del Camp" d'Albert Manent Segimón, publicat a "Ressò mont-roigenc" núm. 96 (separata central). Aquest text també s'inclou en el llibre "La Guerra Civil i la repressió del 1939 a 62 pobles del Camp de Tarragona" d'Albert Manent (Cossetània Edicions, 2006).